

*Històries
de l'horta*

ISIDRE BUADES I RIPOLL • 1995

ISIDRE BUADES I RIPOLL

Històries de l'horta

BMP Sant Joan d'Alacant

Sig.: SL P BUA his/

Tit.: Històries de l'Horta

Aut.: Buades Ripoll, Isidre (1928-)

Cód.: 7020782 Reg.: 14118

1995

R. 14. 118.

© IMPRENTA SAN JUAN

Ilustracions: *César Lloréns*

Fotografía: *Ramón Lloréns*
Familia Pérez Aracil

Portada: *Ramón Lloréns*

Depósito Legal: A-927-1995

I.S.B.N.: 84-605-4111-8

IMPRESO EN LOS TALLERES GRAFICOS DE IMPRENTA SAN JUAN, S.L. DE SAN JUAN DE ALICANTE

PRESENTACIO

Imagina Ray Bradbury en la seua novel.la “Farenheit 451”, que en un hipotètic futur dictatorial, una de les mesures per a mantindre sotmesa la població consistia en cremar tots els llibres.

En la novel.la eixa acció tenia com objectiu l'intent d'eliminar la memòria col.lectiva, la consciència de qui eren, de quines havien sigut les seues fonts culturals, les arrels dels seus pensaments, de la seva forma de viure, de la seva forma de sentir-se lliures.

Front això, la resposta de tots aquells que volien seguir sent persones, sentir com a tals, era clara: memoritzar els llibres, fer-los memòria viva, per així poder trasmetre-los de generació en generació.

La lliçó d'eixa fàbula és ben clara i no es deté en els perills de la destrucció dels llibres ja escrits, sinó en el perill encara major de la pèrdua dels seus memoritzadors, dels dipositaris de la memòria viva.

Perquè si s'arribava a la situació en que ningú recollira tot allò que sabien, tot allò que havien guardat, que havien acumulat amb estima per a trasmetre-ho a la humanitat, s'hauria perdut irremediablement.

I en això la fàbula tenia molta raó.

Perque són les persones que han assumit la tasca de recopilar, d'ordenar, de gravar en la seua memòria tot allò que ens ha possibilitat arribar a ser el que som, els qui, arribat el moment, ens ofereixen voluntariament, gratuïtament, amablement, el tresor dels seus coneiximents.

Però, ai!, frequentment no valorem, no som conscients, del fet que estem rodejats de persones que són autèntics dipositaris d'uns sabers ben articulats que sintetitzen les recerques, els èxits i fracassos dels nostres avantpassats per aconseguir equilibris vitals entre ells i amb la mare Natura.

Dipositaris per tant de tot un caliu de fets tapats per una capa fina feta de cendra d'un foc d'antiga saviesa i, en definitiva, potencials autors d'un conjunt de llibres valuosíssims que malauradament encara no han sigut escrits.

Per això hem de sentir-nos afortunats quan homens com Isidre Buades posen sobre paper allò que saben, allò que els seus sentits, enfortits per l'estima a la seua terra i a la seua gent, han après a captar.

I que ara ens presenta com a recull de fragments d'una història que ha sigut la nostra.

I ho fa recuperant també una forma molt nostra, recollint la tradició versadora tan arrelada a les nostres terres.

I així, versos i rimes de diferent sort i mesura s'engranen en un anecdotari vital per on desfilen personatges, hisendes i fets, des d'on traspuen caràcters, valors i psicologies socials descrites directament per un qualificat actor/espectador que ha sigut capaç de transcriure sense intermediaris porcions d'allò que els entesos anomenen "història viva".

"Història viva" cada dia més valorada i que sovint ens permet dotar de sentiment a eixa altra "Història", la oficial, que, de quedar reduïda a dades, dates, taules i interpretacions academicistes, ens oferiria només un costat de les coses i acabaria per construir un laberint desproveït de forma, color i sentit.

I la Història, per a ser socialment útil i rellevant, ha de despertar, ha d'alimentar, l'afany per fruir del coneiximent, per estimar tot allò que de bo té el que ens envolta, i també per a deplorar i tractar de millorar tot allò altre que ens impedeix arribar a formes millors de convivència, de benestar, de felicitat.

Afany pel coneixement i per l'estima que pot ser siga la manifestació de que fem camí cap a una certa maduresa vital en què anem aprenent a renunciar a la totalitat, a eixa maduresa en què, humilitats per esdeveniments que no tenen més sentit que el que fugaçment ens fan donar-les, se'ns encolleix el món, les certituds es redueixen i la memòria ens urgeix a la recuperació dels paradisos perduts, a la reflexió sobre les pròpies vivències com a forma d'imaginar un futur encara millor.

En Isidre, eixes vivències han enriquit el seu esperit, en lloc de marcar-

lo, potser perquè el viatjar pels records articulats i explicats extén les fibres de la percepció, venç els records dolorosos i estimula l'agilitat de l'esperit.

I quan escriu, les marques que els fets han imprés en el seua memòria es transformen com per art de màgia en signes de joventut mentre tracta de formar oracions, de mirar versos amb les cendres de la memòria, cendres que tantes voltes amaguen un caliu capaç de fer botar el foc d'una Història captivadora i d'estimar els sentits per a assaborir millor el món que ens envolta.

Per a educar uns ulls que puguen registrar tots els matisos cromàtics de la posta del sol, una oïda afinada per a analitzar les remors de les fulles en ser agitada pel Llevant, un olfacte capaç de percebre els aromes de les flors que, encapsulats per la nit, s'alliberen pel matí frescos i humits, un gust contínuament enriquit per les depurades combinacions dels productes que acordem amb la Natura, una pell capaç d'erigar-se en notar la proximitat d'eixes mans que tant desitgen que ens acaricien.

Perquè només d'un passat que és present i futur alhora i en nosaltres, val la pena dur recompte: la proximitat d'un amic, el plaer d'un bon llibre, la companyia d'una bona música, una primavera junt al mar, un bes pel qual ens sentim capaços de pujar al cim més alt, la olor perdurable d'un moment feliç i, en definitiva, quanta bellesa ens va ser llegada per qui ens precediren per a evitar que ens sentiren soles o que acabàven de començar.

Tot el demás és soroll.

I nosaltres no debem consentir que ens invadisca el soroll ni ignorar eixa memòria viva col·lectiva amb la que Isidre tracta d'estendre un pont de paper a través del temps per a que en un demà llunyà algú puga saber que va existir un ahir del qual és en gran part el seu fruit.

I d'això Isidre encara té molt per a dir-nos.

Ho esperem.

*Daniel Climent i Giner
Agost, 1995*

Hacienda El de Morote

SUCCES DE QUAN AQUESTA HISENDA ERA PART DEL SENYORIU DE VILLAFRANQUEZA.

*Homes i dones que esteu
hui al De Morote, de festa,
us demane que escolteu
l'antiga història que és esta.*

*Era En Pere de Franqueza
-que d'açò molt poc tenia-
tan important, el molt viu
que anava el seu senyoriu
des de San Vicent a Orgegia.*

*Senyoriu de pantalons
sent el seu poder tan fort,
que ell deia si vida o mort
i no hi havien més raons.*

*Senyor de vides i hisendes,
jutge, alcalde i quasi rei,
i com tots bé comprendeu
l'amo de totes les rendes.*

*Del De Morote, amo era,
i quan bé li pareixia*

*sense avís amaneixia
fera sol, vent, o ploquera.*

*Un dia quan aquí estava
i ja era post el sol,
tot tranquil l'home gustava
un gotet de fondellol*

*Quan va beure l'ultim glop
satisfet ja el senyoria,
va sentir fora al gos llop
que lladrava i s'embestia.*

*Es va calar el barret,
va desembeinar l'espasa,
i se'n va eixir al carrer
a la porta de la casa.*

*I qué és el que veuria
en la porta del carrer
que fins la casa venia?*

*Va veure a un ex-presoner
que, fugint de les condenes
i carregat de cadenes
a tal hora amaneixia.*

*-Per favor, bon cavaller;
Clemència, deixe'm entrar!
que ahí prop ve la gent d'armes
que estan a punt d'abastar-me
i tornar-me a empresonar.*

*Franqueza, baixà l'espasa
i això per fastiguejar
als que el volien apresar,
li va dir que entrara en casa.*

*Puix el senyoriu tenia
qualitat que era molt pràctica,
això que ara es diria
immunitat diplomàtica.*

*Que arribant un presoner
i en les tals terres entrar,
res li podien ja fer
la gent d'armes, ni apresar.*

*Els guardies, molt enforits
que eixquera, van demanar,
i l'amo els va despatxar
tot roig, en dos estufits.*

*I així és com va passar
al fugitiu d'aquel dia,
de tan dura i roí vida
el Franqueza el va salvar.*

*I si és que alguns ho dubteu
i que és un conte, penseu,
de senyors, presons i penes,
aquí teniu les cadenes (1)
per a que tots les vegeu.*

(1) Aquest poema es va escriure per a recitar-lo amb motiu d'un Passeig per l'Horta organitzat per la A. C. "LLOIXA". (14-11-1993) es va recitar a l'almàssera de la dita hisenda El De Morote que, en aquell temps d'abans pertanyia al Senyoriu de Villafranqueza i on guarden les cadenes del presoner.

Hisenda "El de Soler"

EL REI EN JAUME PRIMER EN EL FRANC I EL DE SOLER

*Alguns no hi haureu oït mai
que, el rei En Jaume Primer
va estar en el De Soler
cavaller en bon cavall.*

*Puix sí, aquest gran senyor
a esta casa es va acostar
i al seu cavall va abeurar
un dia en l'abeurador.*

*El pou de nàixer tenia
una aigua com unes roses;
i per una d'eixes coses
que passen, el Rei venia
i sense pensar-ho gens,
al veure l'aigua en la pila
el camí del pou enfila
seguit per la seua gent.*

*El cavall regi va beure
i no sabem si el senyor,
el cert és que així ho contava
des de sempre el llaurador.*

*Sols va estar el momentet
que es tarda en calmar la set.
I el Rei de lo Rat- penat
va deixar el De Soler
anant-se'n acompanyat
de moltissim cavaller.*

*D'aquí a una hisenda propera
anaren, ja fosquejant
quan la gent que l'habitava
en pau estava sopant.*

*En veure-los arribar
s'alçaren respectuosos
oferint-se afectuosos
si volien pernoctar.*

*I en veure a aquelles persones
com el respectaven tant,
diu el Rei: sa casa i terres
d'impostos tot queda franc.*

*I aquella hisenda del moro
que, sap Déu com es diria.
Des d'aquell mateix instant
es va dir ja de per vida
per tots, l'hisenda del Franc.*

*Fins aquí, del Rei En Jaume
el que diu la història oral,
i d'esta hisenda i dels seus
un poc us vaig a contar.*

*Era En Manuel Soler
l'amo, senyor i ric hom
que donà a esta finca el nom
d'hisenda del De Soler.*

*Va viure molt plaenter
mes, de reumes o catarro
es va morir el Soler
i se li va fer l'enterro".*

*L' enterraren en l' ermita?
(això era d'ordinari)
als morts hi havia que enterra-los
i no tenien cementeri.*

*Després van passar els anys
els segles! que van passar,
i l'ermita ja amb molts danys
van tenir que enderrocar.*

*Respectuós Tedodor (1)
amb els ossos del difunt,
als descendents que tenia
l'home va avisar al punt.*

*I per l'ossam del senyor
d'Ibi els Solers van venir
provistos del seu permís
i del seu enterrador.*

(1) Teodor era el l'avi de l'actual propietari.

*Però al destapar la llosa
n'aparegueren tres junts:
els dos servents que com l'amo
tambè allí van ser difunts.*

*Ella duia davantal,
ell, com sempre, negra brusa.
El tio Fus i la tia Fusa
que eren domèstics fidels.*

*I d'aquella ermita antiga
que hi havia front al bancal,
hi ha a l'esglèsia parroquial:
Una pileta de marbre
i una llosa de l'altar.*

*Les bigues van ser foguera
i les pedres un tancat,
i senyores i senyors
esta història s'acabat.*

Pepe Bernabeu el día de l'homenatge

A DON JOSE BERNABEU ESTEVE -PEPITO SALAURA-

*Amb molt de gust jo li he fet
per a un bon Santjoaner,
el menys que podia fer,
aquest senzill romancet.*

*Enllà en l'any quarantaquatre
quan tan sols dotze anys tenia
i pèl, que semblava un altre,
es va decidir un dia
després de pensar-ho prou
en la banda de "La Pau"
ser músic, perquè ho sentia.*

*I aquella sana inquietud
li va ser com s'ho pensava,
que tenia gan aptitud
i molt ràpid progressava.*

*El bon mestre Torregrosa
al veure en ell condicions,
li va fer prende lliçons
però Pepet no estudiava
cert de que ell no es presentava
a fer les oposicions.*

*I quan l'home es va enterar
de que a oposicions no anava,
tal xufa li va pegar
que, Pepet va anar a terra.*

*-Ja te n'has entrat, compare,
va pensar dolgut Pepet.
Perquè això que tu m'has fet
no m'ho ha fet ni mon pare.*

*Però res més va passar,
que la idea de l'home aquell
era tan sols pel bé d'ell
i Pep el va perdonar.*

*Ell, sols volia tocar,
tenir en la banda plaça,
i es sentia feliç
duent a Baliija a un costat
i a l'altre costat portant
al bon Batiste Menaca.*

*Amb els mestres que ha tingut
(a Bermejo exceptuant)
amb tots s'ha portat molt bé,
amb Báguena, com ningú
i tambe amb Don José Juan.*

*I si és ara que està Antonio,
es queden curts els d'abans.
Antonio no és com un mestre
que es porten com a germans.*

*No he dit, que al principi, en casa
van sentir certa inquietud,
i no volien que tocara
per si a Pepet li afectava
la música en la salut*

*Ell li va dir a sa mare:
-Per mi, que no tingues por,
que jo m'encontre molt fort.*

*Molt fort i un home d'espenta,
i tenint vocació tanta
ha tocat deu anys, vint, trenta
i ara va a fer-ne cinquanta.*

*Si alguns fan coses pel poble
que mediten el que fan,
fixant-se bé un momentet
en este home xiquetet
que té un instrument ben gran.*

*I veuran que això d'estar
en una banda tocant
cinquanta llargs anys debades,
es cosa de respectar
perquè es veu poques vegades.*

*I dit el poquet que he dit
de tan bon Santjoaner,
tan sols crec que em queda a fer:
Demandar l'aplaudiment
ben segur de que prou dura,*

*per, com el conceptueu
al bon José Bernabeu!
a Pepito Salaura!*

*Aquesta breu semblança artística de Pepe Bernabeu es va llegir per
l'autor a la Casa de la Cultura de Sant Joan el dia que li feren
l'homenatge pels 50 anys d'actuació.*

La creu de fusta

EIXIDIA ACCIDENTADA DE LA FAÇ DIVINA AMB FINAL FELIÇ.

*En l' any de 1913
el dos de març a migdia,
va sortir des del convent
la rogativa imponent
pregant, perquè no plovia.*

*Faç Divina davall pal.li
amb custodis cavallers,
alguns muntats a cavall
i a peu anant els demés.*

*El cabilde col.legal
i distinguits ciutadans,
un seriós municipal
i moltíssims hortolans.*

*Homes, dones i xiquets
en multitud caminant,
pregaries, salms, lletanies
i el sant roser tots resant.*

*Per davant de La Cadena
cap a la mar caminant,*

*després giren a la dreta
el camí fondo buscant.*

*Van pel D'Ibarra passant,
pel De Reixes i el D'Espí,
pel De Boter i Alberique
i al barranquet ja arribant.*

*A l'esquerra, el De Carreres,
que és un caseró prout alt,
ja el De Mérito (1) està prop
i el De Vergara de Dalt.*

*Pel camí d'enmig ja giren
en terres del De Guinyeu
que, com les anomenem,
és l'hisenda que fa deu.*

*I la comitiva busca
el descans que ja està prop,
de tots conegut el lloc
on està la Creu de Fusta.*

*Ja són al de L'Hostaler
de pols del camí tots blancs,
cures, senyors, cavallers
i tantíssims hortolans.*

(1) Coneixent la manera d'espresar-se dels llauradors d l'Horta d' Alacant en fa pensar que aquesta hisenda s'anomenaria d' "Amérito", mes que jo sempre l'he conegut com, "Las Carreras". Rètol que amb rajoletes a la façana tenia fins fa poc abans que fora enderrocada per la gent.

*Allí els esperava gent
així com cent i milanta, (2)
organitzant-se al moment
confusió, no sabeu quanta.*

*Emportar-se-la volien
la Faç Divina a Alacant.
Els hortolans ho impedién
i tot el món forcejant.*

*No podia posar ordre
el guardia municipal
ni les paraules ben fortes
d'algun senyor principal.*

*I com la gent d'Alacant
era força numerosa,
van pensar els hortolans
que, la cosa, era seriosa.*

*Ja la reliquia tocant
i al rector sacsejant;
veient l'assumepte tan mal,
diu Octavi Lamarçà:
(Un gran revòlver traent)
i apuntant d'aquella gent
al primer, -vosté s'aparta !
del cura i la Faç Divina,
ràpid com una centella;*

(2) "cent i milanta" és una expressió antiga que volia dir, gran quantitat.

*-Perquè és que si no ho fa aixina
en dos segons és en ella.*

*-Si a Alacant voleu portar-la
a mi açò em pareix molt bé,
però hi ha que demanar-la
a qui l'autoritat té.*

*-I qui l'ha tret del convent,
nosaltres, en aquest cas,
nosaltres! dins d'un moment
la durem a Santa Faç.*

*L'alacantí va mirar
la cara de l'hortolà
que no era de broma, no,
l'"abrovil" amartellat
i la punta del canó.*

*El pols que li tremolava
i per si se disparava
es va girar en redó.*

*-Cavallers, cap a Alcant!
que a raons tan ben parlades
no és el cas de fer becaades
com tots esteu observant.
Mes, ja ens veurem les cares
en altra ocasió, hortolans!*

*On tenien el quefer
se'n van tornar a bon pas.
I resant un nou roser
aquells que hi havien vingut,
sense perdre un minut
van tornar a Santa Faç.*

*I aquesta és història oral,
així me la tinc entesa,
i també me l'he trobat
més o menys, en lletra impresa(3).*

*Totes les dades anote
i com l'he escoltat la conte,
d'un hortolà molt formal
testimoni presencial
que era Angel el De Morote.*

*I per a que no es perda
d'ella he fet un romancet,
manera de fer història
que, des de segles s'ha fet.*

(3) D' aquesta rogativa hi ha alguna cosa escrita però no coincideix exactament amb el dir popular. També en aquest dir hi ha qui assegura que, va ser molt important la presència del tio Quito el D' Espi, home molt fort i que, com és natural, estava de part dels hortolans.

UN CASAMENT A GUST DE TOTS

*Acò que us vaig a contar
-història sense misteri-
cosa que sabia tothom
d'una hisenda que té nom
d'arbre alt de cementeri.*

*I també del propietari
d'altra hisenda que ara us dic,
un senyor que era molt ric
i advocat extraordinari.*

*Era el “tres catorze setze”
La hisenda, de l'important
pare del que en Alacant
molt més important va fer-se.*

*Els primers, arruïnats,
els segons sabeu que no,
els primers tenien filla
i els segons tenien varó .*

*El “pelana” era marqués,
el ric un títol volia,*

*i el marqués sols pretenia
diners, diners i diners.*

*La filla era desitjosa
d'ennuviar, segons es deia,
i no era repelosa
o almenys així pareixia.*

*No és de l'assumpte l'encant
sinó, la forma d'obrar
d'aquest poble al divulgar
aquella història cantant.*

*Els homes que eren llaurant,
en la sega o la batuda,
no ho feien a la muda
esta cançó divulgant.*

*I, en tota l'horta ja
s'oïa la cançoneta,
esta senzilla quarteta
en llenguatge castellà.*

*“La niña queria novio,
el padre quería marqués,
el marqués quería dinero
ya están contentos los tres”*

*Qué despert el vulgar era,
quánt encertada la gent;
eixa gent pobra i planera
que és el poble intel.ligent.*

El tio Queixal

EL TIO QUEIXAL

*Hi ha qui qualsevol coseta
li fa pensar i sofrir,
i qui, la fa molt mal feta
i després, hala! a dormir.*

*Em contava un llaurador
que, en la seua joventut
ell n'hi havia conegut
un més roí que pitjor.*

*Un llaurador que vivia
a l'hisenda de "Els Ramassos",
que per tots havers tenia
una aixada i els seus braços.*

*Li deien el tio Queixal
al rústic anomenat,
que era tècnic de bancal
i més bast que un forrellat*

*També tenia muller
amb el cabell desgrenyat,
més lletja que un mal pecat
i mes flaca que un llebrer.*

*Tres xiquets hi havien tingut
en el transcurs de tres anys,
els dos majors, dos adans
i un tercer recent nascut.*

*Vuit dies duia l'infant
de plors sense descansar
i dues setmanes passant
no deixava de plorar.*

*El pit tot escorregut
la flaca al nen li donava.
Si llet hi haguera tingut
potser que el xiquet callara.*

*De dia hi havien mosques,
mosquits quan caia el sol,
de nit plorava a les fosques
de dia plorava al sol.*

*Molt abans del sol eixir
Queixal sortia a cavar
i en la nit volia sopar
i després volia dormir.*

*I quan dos mesos de plors
ja portava la criatura
diu l'home, -"me s'afegura
que vui, Queixal, sí que dorms"*

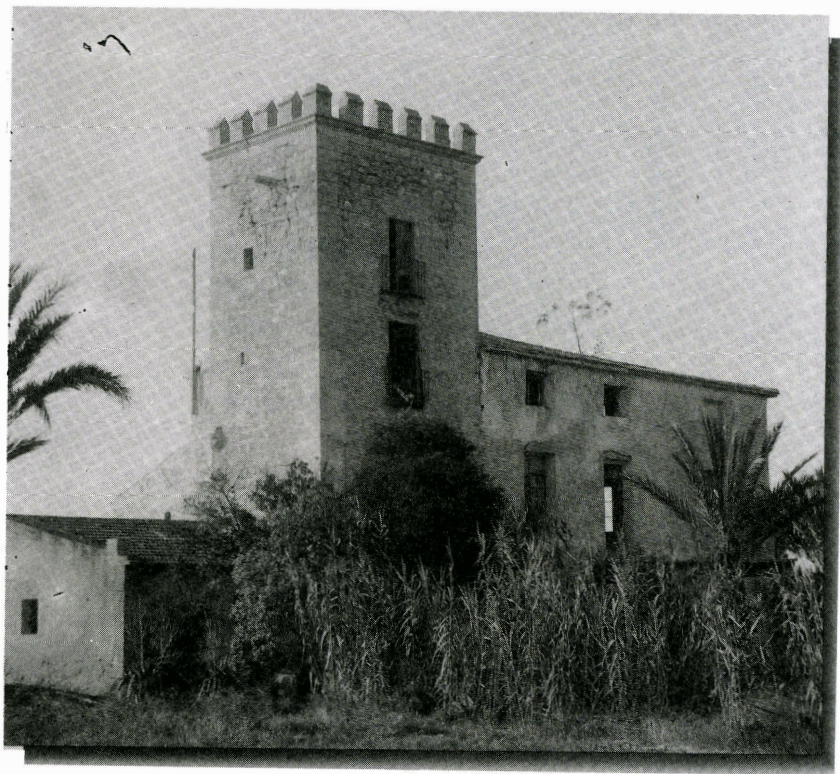
*I mes que semble roí broma
perqué és gran barbaritat,*

*cosa impròpia de persona
i fora de realitat*

*Va agafar l'home, rabiós,
al xiquet en un grapat,
i igual que si fora un gos
el va rebentar d'un bac.*

*Després va agafar l'aixada
i un clot ben gran va cavar,
i estant la tomba acabada
lleuger el va soterrar.*

*-S'ha acabat!-tan sols va dir
penjant l'aixada a una estaca;
-tu, mut! - va dir a la flaca-.
I es va gitar a dormir.*

Hisenda el de "Placia"

EL PASTORET

*Va ocórrer enllà al De Plàcida
en temps de la dictadura,
-aço era pel vint-i-tants
quan crec que no era tan plàcida
la vida, i sí molt més dura-,
esta història d'hortolans.*

*Tenien unes ovelles
feia falta un pastoret
i van buscar un xiquet
perquè se'n cuidara d'elles.*

*El xic era molt primet
que pareixia un fideu,
l'amo gros que en feia deu
del raquític pastoret.*

*Com l'amo volguera estar,
i el mirava embadalit,
i un dia l'innocent xic
així li va preguntar:*

- Tio Jaume, per què vosté

*és tan gros i jo tan prim?
-Ai! això és el meu secret
però vaig a dir-te'l, fill.
té facil explicació
Que menge i no c..., saps?
per eixe motiu tan clar
és pel que estic tan gros jo.*

*Davant tal explicació
el xic res va contestar,
era fàcil d'explicar
i ell, tenir resignació.*

*Va passar una setmana,
dos dies més van passar,
i era l'hora de dinar
i al pastor va cridar l'ama.*

*No responia el fadrí
als crits de a dinar! no anava,
i el van buscar per allí
a veure per on estava.*

*En el corral s'encontrava
amunt i avall passejant
i alguna cosa aguantant
al ventre, que no soltava,*

*-Per què no vens a dinar?
et veig un poc malcarat:
no hi hauràs desdjunat
i tens falta de menjar.*

*-De menjar? va dir el xic,
-no em parle de menjar
va dir apurat,- que estic
crec que a punt de rebentar.*

*Jo volguera estar ben gros,
com l'amo volguera estar,
però, qué vol que li diga?
Si no estic gros, que no estiga
però jo vaig a cagar !*

Aleshores era cosa corrent el fenòmen del “pastoret”. Un xiquet en edat escolar però que els pares l'enviaven a una hisenda i allí li donaven a menjar i un reduït jornal: era una boca menys a la casa i una pesseta més.

El xalet del Doctor García Tápia entre el 1930 y el 35

EL METGE I EL "DOTOR"

*En Toni Garcia Tapia
metge de fama mundial,
va manar fer una casa
entre el mont i l'arenal.*

*Casa he dit i era palau,
amb jardins i sortidors
estany que veia el cel blau
i mil peixos de colors.*

*Salons amb mobles preciosos
amb pintures i vidreres,
cerclat de pins i piteres
i cactus meravellosos.*

*Moltes coses d'admirar
sobre marbre i pedra forta
a cent metres de la mar
i a cavall del Cap de l'Horta.*

*Tenia un guardià la mansió,
Galiana s'anomenava
que li van fer una casa
de molt bona habitació.*

*Era de gran estatura
i de parlar molt suau,
amb un cert toc de cultura
i de caminar espau.*

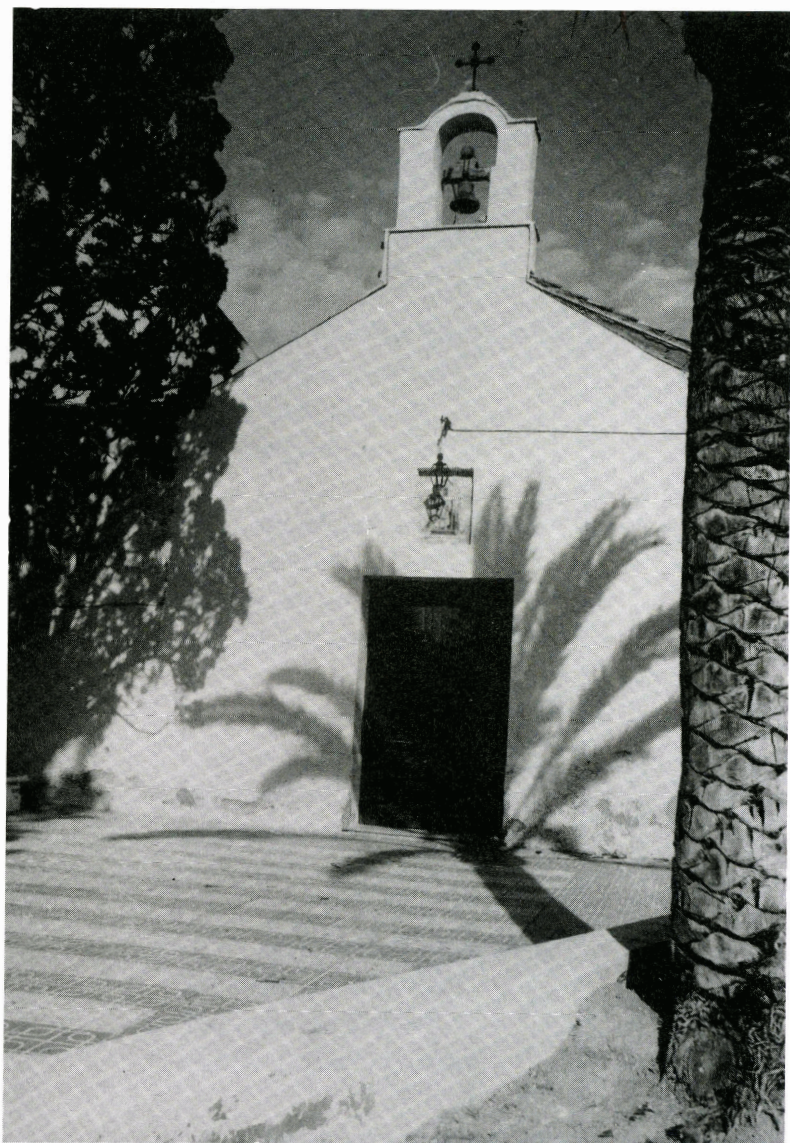
*Un costum va agafar
que al senyor no li agradava,
i era, de "dotorejar"
quan una visita anava.*

*Per una excusa o pretext
als visitants s'acostava
i així es quedava ben cert
de qui era qui allí anava.*

*Un dia el senyor ja fart
de sempre l'operació,
veient que ja començava
espau l'aproximació.*

*L'home pensa, cóm, què fer?
-Aquest me l'apanye jo-
I com ell li va contar
que un dia fou militar.
El doctor el va cridar
amb veu alta desde llarg:
-Señor Galiana!
-Mande!
-Alto, Galiana, ar!.
L'homenot es va parar,
l'amo va seguir manant:
-Media vuelta
-de frente, ar!.*

*I Galiana va arrear
el pas ben marcial marcant
que si no arriba a parar
hi haguera anat a Alacant.*

L'Ermita de la Verge del Montserrat

LA PROCCSO ACCIDENTADA DE LA VERGE DEL MONSERRAT

*Era en l'any quaranta-set
i en solemne processó
treien amb devoció
la Verge del Montserrat.*

*En Mutxamel l'any aquell
vaca van voler portar,
i deien els santjoaners:
-Si ells no saben torejar!*

*I veguen vostens per on
la vaca se'ls va escapar,
i a l'animal tot el món
se'n van anar a buscar.*

••••

*La processó ja deixava
les cases del Ravalet.
Pel camí de Rafelet
del De Castillo baixava.*

*La nit serena que estava,
mil estrelles en el cel,*

*i solament s'escoltava
l'orar del poble fidel.*

*Homes i dones, infants
amb vestit de comunió,
gent d'armes i capellans
formaven la processó.*

*Serien més de tres-cents,
tots estaven prou nerviosos,
des dels ussies seriosos
fins els xiquets innocents.*

*Perquè estaven en el camp
i de nit que ja era prou,
-Senyor que no ens isca el bou!
que estan per l'horta buscant.*

*Un dels xics, fent l'albercoc,
a la xica de davant
el ciri massa arrimant
al vestit va botar foc.*

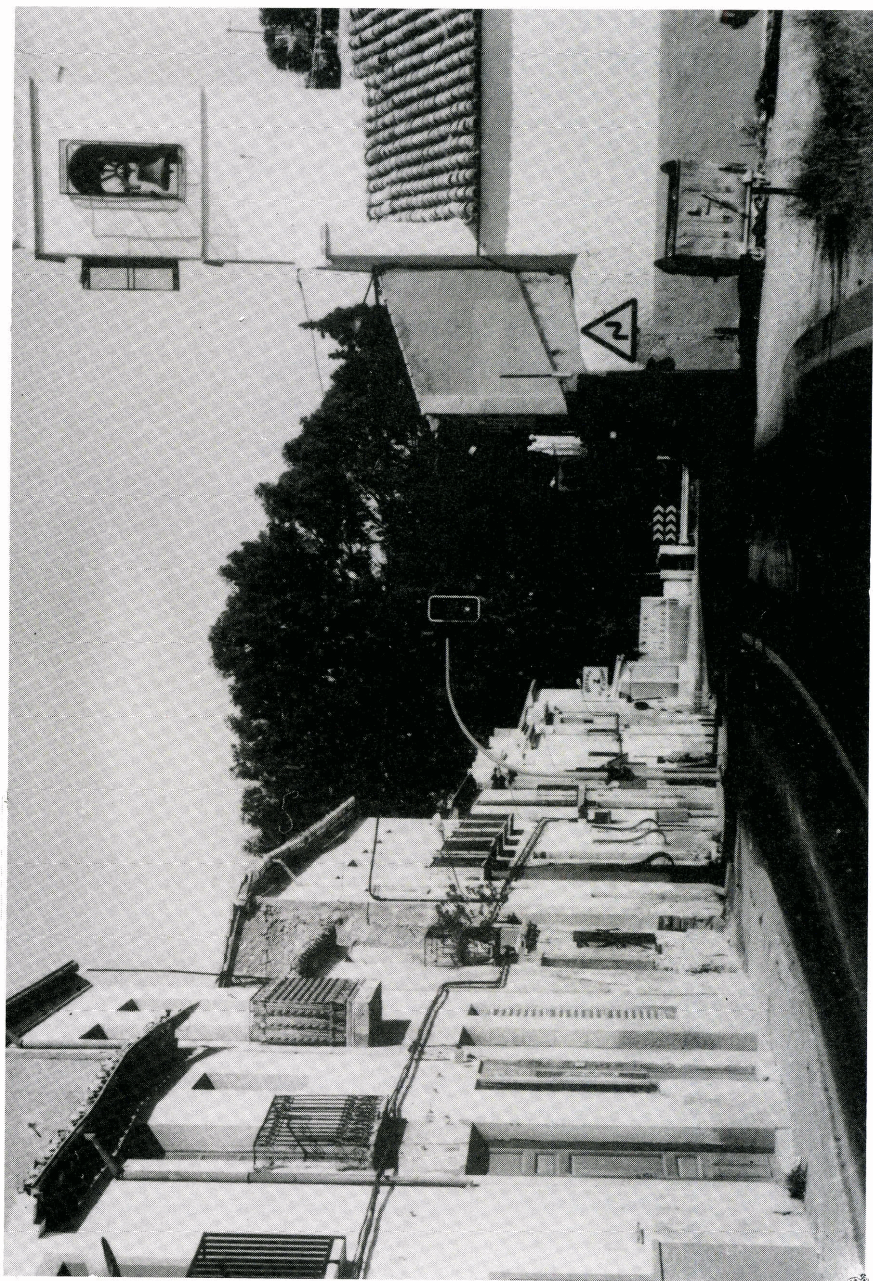
*I observant el que passava
sense pensar-ho un instant,
diu una dona "xillant":
-La bata, senyor, la bata!*

*La vaca has dit? a fugir!
escapats van arrear,
i a soles es van quedar
quatre, que prou van sofrir.*

*Com pel matí hi havien regat
alguns es van estacar,*

*fins ells genolls, enfangat
més d'un alli es va quedar.*

*I aquesta és història certa
la que ara us he contat.
I quina por van passar
aquells que no van soltar,
LA VERGE DEL MONSERRAT.*

Caserío de Tángel

EL CRIM DE TANGEL EN LES FESTES DE MAIG

*El vint-i-tres és la festa, (1)
la Verge de les Virtuts.
Al caserio de Tangel
diuen a tots, benvinguts!*

*Però el malanat primer
-segons un vell tangel-
va ser un xaramiter
per a festes contratat.*

*Puix com a Tàngel hi havia
un xaramiter que era
la xaramita festera
per festes tota la vida.*

*En veure aquell any que anava
a tocar, un foraster
va dir, - això no pot ser,
i que ni li ho comportava*

*Se'n va anar l'home a sa casa,
va carregar la pistola,
va anar cap al músic, -hola,
i va afegir, que el matava*

(1) La festa de Tàngel es mòbil, sempre un mes després del diumenge de Pasqua.

*-Però home, i això, per què?
si jo només que sóc un..
li va apuntar l'arma, i pum!
-Ja no toca més vosté.*

*Ai Senyor que perdició!
ha portat aquest heretge.
Peró per si acàs no és mort
aneu i porteu el metge.*

*Van anar prop a una hisenda
que estiuejava un doctor,
i al moment a tota pressa
va anar cap allí el senyor.*

*El va escoltar, respirava,
no tenia matadura?
ferida, bony ni blaura,
però l'home no s'alçava.*

*El va registrar tot ell,
tenia un forat en la tela
i va aparèixer la bala
abans de tocar la pell.*

*I en açò aquell bon doctor
va explicar sense jactància:
-Amigos, este señor
nada tiene de importancia.*

*-Sólo está desvanecido
i algo nervioso también.*

*¡Menudo susto ha tenido!
Lo he reconocido bien,
del testuz a los tobillos,
i lo único que ordeno
porque sería muy bueno,
mudarle los calzoncillos.*

*I un que no hi havia dit res
per l'impressió cohibit.
Dirigint-se al matador
va dir ja amb un poc d'humor:
-valenta pistola, amic.*

La correguda dels gats

LA CORREGUDA DE GATS

*Als nostres avantpassats
els agradaven els bous,
i a un, per buscar jocs nous,
les corregudes de gats.*

*Hi havia a Sant Joan
un castellà de, sap Déu,
que feia com bé veureu
un joc que era molt estrany.*

*Sempre tenia a mà un sac,
per si un cas es presentava
poder agafar un gat
que dins del sac el ficava.*

*Als arenals se n'anava
que vora la mar hi havien,
quatre gossos s'emportava
i els cinc veuren el que feien*

*Era el joc, d'aquesta mena:
Als gossos els excitava,
després al gat, el soltava,
i a córrer! tots per l'arena.*

*Els gossos si que corrien
perqué el gat tan sols fugia,
els quatre se debatien
i el castellá es divertia.*

*I així un dia i altre dia
del joc amb funesta sort,
no per al gos, que vivia.
sí per al gat, que era mort.*

*Perquè arbres no n'hi havien,
ni una paret on trepar,
ni on poder-se defensar
el gat, sempre el matarien.*

*I així era que moria
per molt que el pobre intentara
fugir i mai no ho lograva,
va arribar per fi el seu dia.*

*-Xe quin "gato" més precios!
certa volta va exclamar.*

*-Quin dia passaria jo
si "lo pudiera agarrar".*

*I el va agafar, amb paciència,
a l'arena el va portar
i als gossos el va soltar
per a seua complaença.*

*La correguda va ser
una cosa colossal,
que el felí era molt lleuger
com si fora un gat serval.*

*Va fer trencs de tota mena
i salts de diferent sort,
mes veia clara la mort
que allí era la seua pena.*

*Mes, una oportunitat
de moment va entrellucar.
cap al castellà botar
posant-se sobre el seu cap.*

*Així ho va fer, però els gossos
van començar a saltar
tirant-li sarpes i mossos
que al gat feien estufar.*

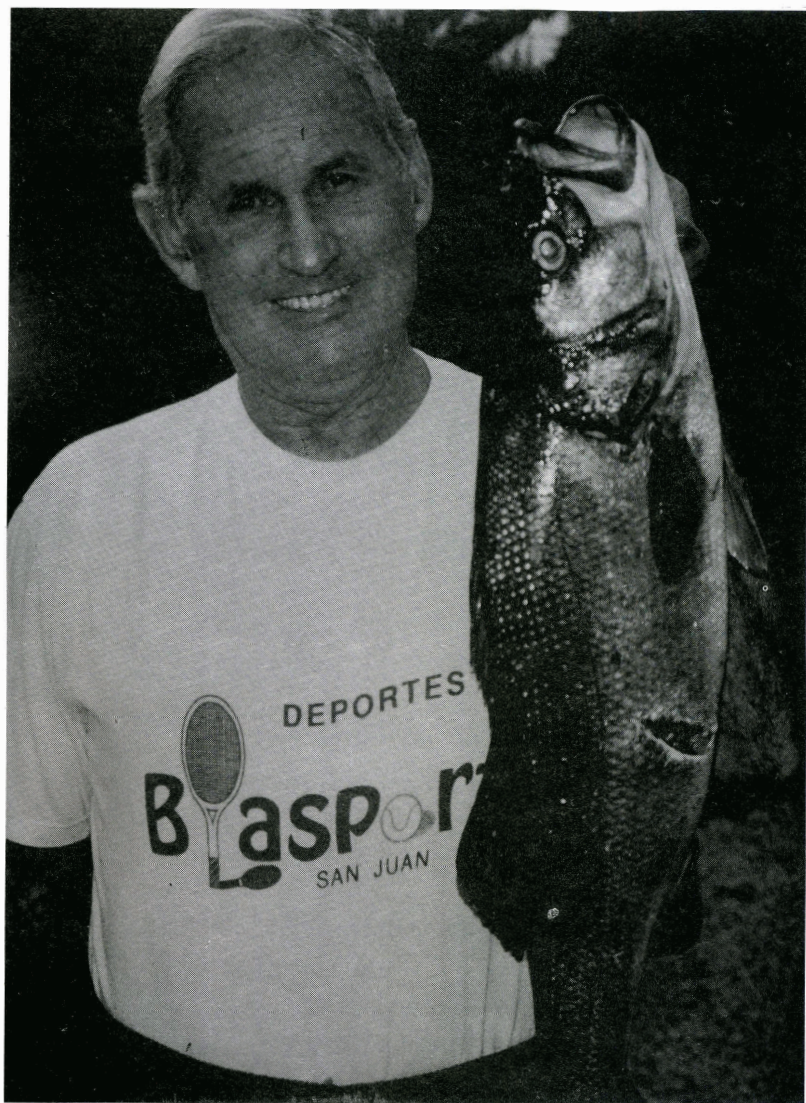
*Cada volta que saltava
un gos acossant al gat,
aquell les ungles clavava
assegurant-se en el cap.*

*Es va canviar el goig
que allí estava disfrutant,
es va tornar dolor roig
al castellà, ple de sang.*

*Amb veus, amb braços i cames
als gossos els va espantar,
i al minino el va baixar
constant-li prou temps i ganes.*

*Del gat, els gossos i el sac,
de tot es va desentendre.*

*En la mar es va llavar
i el regrés, coent, va mamprendre
I els veïns li preguntaven
-Qué és això, castellanet?
Ell no deia el del gat
i deia, -que h'entropessat
i he anat de cap a un arnet.*

J.B. que apart de camioner ha sigut un bon esportista, ha destacat en activitats subaquàtiques y ha realitzat grans captures com és el cas d'un mero de 29,800 qlg. y un altre de 39 qgs.

JOTA BE I EL CAMIO UN DIA PORTANT ARENA

*Era una setmana plena
que així no solia ser,
sis dies portant arena
sense xafar el taller.*

*Ja era dissabte a mig dia
i en el quart viatge estava
i fer el quint pretenia
quant lleuger al riu anava.*

*Un auto el va adelantar
que després parat estava,
i el conductor va baixar
demanant-li que parara.*

*-Buenos días, caballero,
li va dir a J. B.
-Buenos días tenga usted,
sólo prevenirle quiero
que, seguro, su motor
tiene alguna anomalía,
pues le ha entrado la manía
de convertirse en pintor.*

*I el cotxe d'aquell senyor
que era tan cortés parlant,
era un preciós sedà blanc
per la dreta, tot negror.*

*El camió de J. B.
perdia per un racor
a pressió l'oli calent
que feia un fi sortidor.*

*I tot aquell que passava
o també es creuava amb ell,
fóra blanc, vert o vermell,
d'un costat negre es quedava.*

*L'home gens es va tacar,
pero un xiquet que portava
pel costat de la "pintura",
un nen congolés semblava
la pobreta criatura.*

*Ai! la força que va fèr
per no riure J. B.
i va dir:- ho sent pel cotxe
però molt més pel xiquet.*

*També a l'home li va dir
educat, que el perdonara,
i diners li va oferir
per a que l'auto llavara.*

-Nada de eso-, i se'n va anar.

*J. B. va reparar
l'escandaloosa averia
i es disposava a arrancar.
Però en això que venia
una vespa, es va parar
i el xic que la conduïa
i un altre més van baixar.*

*Anaven pintats de negre
els dos pel mateix costat,
els va esperar J. B.
fent cara de resignat.*

*I sabeu qué va passar?
que, un a l'altre al mirar-se
van tenir que parar-se
i a riure van començar.*

*I quan ja van riure prou
a J. B. van mirar,
després el van saludar
i se'n van tornar de nou.*

*-Si no ho veguera no ho creuria!
-va dir J. B. arrancant-
La gent està reaccionant
com jo potser no ho faria.*

*Que rebona la gent era,
tan bona com no creia,*

*i en açò cap a ell venia
el bus de la campellera.*

*En senyes, no sé qué deia
el seu conductor que era.
l'amiguèt Paco García.
-Vaig a matar-te, pintor!
a la nit ja ens veurem!
Puix duia d'extrem a extrem
una faixa de negror.*

*-Ai Senyor! que ja en van tres
els que m'han localitzat,
i a quants hi hauré mascarat
dels que no sabré mai res?*

*Quan en el riu va parar
i l'aventura contava
als areners, va arribar
un, enfadat que bramava:
-No sé qui serà el ca..
que m'ha passat pel costat
i vegeu com m'ha deixat
d'oli negre el camió.*

*Tots van començar a riure
J. B. més que ningú,
i aquell va dir comprenent:
-Ah, criminal, que eres tu!*

*I fins aquí el succeït,
que no va passar res més,*

*que aquell pintat era amic,
ex-discipul a més a més. (1)*

*I aquesta és la història certa
del conductor J. B.
d'un dia portant arena
que va resultar molt bé.
J. B. ja no és aquell
-no és ninguna desgràcia-
té el pèl blanc i s'ha fet vell,
i aquest cas tindria més gràcia.
Segur! si el contara ell.*

(1) Per aquests anys hi havien poques Auto- escoles i els aprenents a conductor ho feien en camions particulars als que servien d'ajudant al temps que aprenien l'ofici.

INDEX

<i>-Succes de quan aquesta hisenda era part del senyoriu de Villafranqueza</i>	<i>11</i>
<i>-El rei En Jaume Primer en El Frang i el de Soler</i>	<i>17</i>
<i>-A don José Bernabeu Esteve -Pepito Salaura-</i>	<i>23</i>
<i>-Eixidia accidentada de la Faç Divina amb final feliç</i>	<i>29</i>
<i>-Un casament a gust de tots</i>	<i>37</i>
<i>-El tio Queixal</i>	<i>41</i>
<i>-El Pastoret</i>	<i>47</i>
<i>-El metge i el "dotor"</i>	<i>53</i>
<i>-La processó accidentada de la Verge del Montserrat</i>	<i>59</i>
<i>-El crim de Tàngel en las festes de Maig</i>	<i>65</i>
<i>-La correguda dels gats</i>	<i>71</i>
<i>-Jota Be i el camió un dia portant arena</i>	<i>77</i>

Isidre Buades i Ripoll va nàixer a l'Horta d'Alacant en l'any de 1928 on va passar la seua infància i adolescència, traslladant-se més tard a Sant Joan.

Es aficionat a la literatura des de que va aprendre a llegir, però no publicaria els primers treballs fins els quaranta o més anys d'edat. Sent açò en els llibrets de festes de Sant Joan, Mutxamel, El Campello i també de la capital en les seues festes de Fogueres o en la Revista oficial de Moros i Cristians de San Blas.

Es col.laborador del butlletí de la A.C. LLOIXA en diverses seccions des de la seua fundació en 1981, destacant en l'anomenat "conte d'Isidre".

També col.labora amb la publicació "Cronica de la Albufereta" fundada i dirigida per Vicent Seva i Villaplana.

Prengut part en les edicions del concurs de contes Lloixa, corresponent-li premis en totes elles i aconseguint el primer amb "Tonet el soñador" en l'any de 1984. Després aconsegueix alguns guardons de menys importància en llengua valenciana i treballs poètics.

Forma part del grup "PLE" des de la seua fundació i participa en la majoria dels seus recitals, fent-ho majorment en llengua valenciana i en la modalitat d'humor.

Es autor de "SANT JOAN ANYS CINQUANTA", 1988, "MEMORIA D'UN TEMPS A L'HORTA", 1990, i "ARCO" en col.laboració amb el grup "PLE" de poesia.

En 1991 publica "CUENTOS DE LA HUERTA" -primer llibre en llengua castellana- i té en vies d'impressió "REINAS I DAMAS DE LAS FIESTAS DEL CRISTO". Ha acabat recentment "HISTORIES DEL HORTA II" i té molt avançat "RONDALLES DE L'HORTA D'ALACANT".

Ha pronunciat conferències, ha participat en taules redones i ha narrat contes seus al xiquets dels col.legis públics, sempre sobre el tema de l'horta d'Alacant.

Es col.laborador de la revista "SAN JUAN INFORMATIVO", i des de novembre de 1992, Cronista Oficial de la Vila de Sant Joan d'Alacant.